

”גליון אוהב ספרים”

שמח להגיש לחברי אוהבי ספרים

ידיעה ודוגמא מספר חדש שיצא זה עתה לאור

הספר שיאיר לכם את הבית ואת החיים

ספר חובה לכל בית

ספר הלכה יחודי שאין כמוהו – הלכות על סדר השו”ע

לצד תמונות נדירות של מרן הסטייפלער זצ”ל, ומרן הגר”ח קניבסקי שליט”א.

ספר הלכה שיאיר לכם איך להתנהג ע”פ השולחן ערוך במעגל השנה

צא ונקו ותפיל

להשיג בכל חניות הספרים הגדולים ברחבי העולם

לפרטים 03-618-9795

”גליון אוהב ספרים”

במה לפרסום ספרים ברחבי העולם ליותר משלשת אלפים אוהבי ספרים

”אוהב ספרים לא ישבע ספרים”

ארא לראותם

כשהמצלמה מלווה
חיים של גדלות תורה
יראת שמים ודקדוק
הלכה - נולדה היצירה
התורנית - בסגנון
שטרם ראה אור.
אלבום הלכתי מובהק.
ספר הלכה ומנהג,
בתוספת המחשה
בתמונות מחייו של
מרן שר התורה
שליט"א.

ספר חובה
בכל בית.
על סדר
השולחן ערוך

לא יאומן כי יצולם

רבבות קוראי "ויאמר הנני" ו"קול חוצב"
ייהנו מיצירה נוספת מבית היוצר.

להשיג בחנויות הספרים המובחרות ובמוקדי המכירה בערים החרדיות

מודיעין עילית: ברלין - אבני נזר 10, רוזנטל - קצות החושן 9, כהן - נתיבות המשפט 49, אריאל - פוניבז' 10
בני ברק: לשינסקי - קהילות יעקב 66 ג', טורק - מלצר 8, גולדשטוף - יהודה הנשיא 52,
סלושץ השומר 69/א, רוזנברג חפץ חיים 10
ירושלים: גרליץ אמרי בינה 14

אין ל'ו
להקב"ה
בעולמו

אברהם

ד' אמוז
של
הלכה
בלבד

הנהגות מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי שליט"א
על סדר השולחן ערוך

דס"ד מוצאי שביעית תשע"ו
 הראוני ספר ד' אמות של הלכה - הנהגות בהלכה שנוהג אאמו"ר מרן שליט"א שנכתבו ע"י אחד הנכדים שליט"א
 שכתב מה שראה והבין. וידוע לכל מי שגודל בבית הקדוש הזה שבכל תנועה שלו היא עפ"י ההלכה כפי דעתו
 הגדולה או כפי שקבל מרבותיו מרנן החזו"א והקה"י זללה"ה, ועברתי מקופיא על כל הספר ותקנתי מה שצריך
 תיקון גם הוספתי לו הנהגות ואמנם אחז"ל אין למדין הלכה מפי מעשה מ"מ המחבר השתדל לציין מקור לכל
 הנהגה גם הרבה חיזוק לתורה ויראת שמים ודקדוק בהלכה ניתן לקבל מהספר הזה, ויה"ר שיהי' לתועלת, יצחק
 שאול בן מרן הגאון הגר"ח קנייבסקי שליט"א

עריכה מערכת הספר 'ויאמר הנני'

כל הזכויות שמורות למו"ל.

המוציא לאור: עמותת "משיב נפש" בני ברק ת.ד. 2523

תא קולי להערות והארות (ולהזמנות)

טלפון : 03:6189795

עיצוב ועימוד: 'רעיון' - ח' גדלוביץ 052-7120511

בס"ד מוצאי שביעית תשע"ו.

הראוני ספר ד' אמות של הלכה - הנהגות בהלכה שנוהג אאמו"ר מרן שליט"א שנכתבו ע"י אחד הנכדים שליט"א
 שכתב מה שראה והבין. וידוע לכל מי שגודל בבית הקדוש הזה שבכל תנועה שלו היא עפ"י ההלכה כפי דעתו
 הגדולה או כפי שקבל מרבותיו מרנן החזו"א והקה"י זללה"ה, ועברתי מקופיא על כל הספר ותקנתי מה שצריך
 תיקון גם הוספתי לו הנהגות ואמנם אחז"ל אין למדין הלכה מפי מעשה מ"מ המחבר השתדל לציין מקור לכל
 הנהגה גם הרבה חיזוק לתורה ויראת שמים ודקדוק בהלכה ניתן לקבל מהספר הזה, ויה"ר שיהי' לתועלת, יצחק
 שאול בן מרן הגאון הגר"ח קנייבסקי שליט"א.

תוכן עניינים

ותלמודם חוקי חיים.....ז.	פרק ל' הנהגות שנים מקרא ואחד תרגום..... קיא
כללים נחוצים לידיעת המעיין.....ט	פרק ל"א תפילות של שבת..... קיד
חלק א.....יא	פרק ל"ב הנהגות קידוש..... קטז
פרק א' השכמת הבוקר ולבישת בגדים.....יד	פרק ל"ג נטילת ידיים לסעודה ובציעת הפת..... קכ
פרק ב' נטילת ידיים שחרית ונטילה משום רוח רעה.....יז	פרק ל"ד הנהגות השייכות לשלושת סעודות השבת קכג
פרק ג' ברכות השחר וברכות התורה.....כא	פרק ל"ה קידוש היום, סעודות יום שבת
פרק ד' אמירת הקרבנות שחרית.....כה	וברכת המזון.....קכה
פרק ה' הנהגות השייכות להכנות לתפילה.....כז	פרק ל"ו הבדלה.....קכז
פרק ו' ציצית- מצוותה ולבישתה.....ל	פרק ל"ז מוצאי שבת קודש.....קלא
פרק ז' מצות תפילין והנחתן.....לה	פרק ל"ח הנהגות כלליות בעניני שבת.....קלד
פרק ח' הנהגות השייכות לפסוקי דזמרה.....מד	פרק ל"ט מוקצה וטלטול.....קמא
פרק ט' קריאת שמע.....מה	פרק מ' מעניני ראש חודש.....קמג
פרק י' הנהגות שמונה עשרה / לכל התפילות..מח	פרק מ"א קידוש לבנה.....קמוד
פרק י"א נוסחאות שבתפילת שמונה עשרה,	חלק ג.....קמה
בקשות פרטיות, ועושה שלום.....נג	פרק מ"ב אפיית מצות והפרשת חלה.....קמז
פרק י"ב הנהגות בחזרת הש"ץ.....נז	פרק מ"ג בדיקת חמץ.....קנא
פרק י"ג הנהגות ונוסחאות באמירת קדיש.....נט	פרק מ"ד ביעור חמץ, וערב פסח.....קנז
פרק י"ד הנהגות שליח ציבור.....ס	פרק מ"ה סיום מסכת בערב פסח, וענייני סיום...קסא
פרק ט"ו נפילת אפים.....סא	פרק מ"ו ליל הסדר והכנת הסדר.....קסה
פרק ט"ז סיום התפילה.....סג	פרק מ"ז הנהגות מענייני פסח.....קסט
פרק י"ז קריאת התורה.....סה	פרק מ"ח ספירת העומר.....קעא
פרק י"ח הנהגות בענייני בית הכנסת.....עב	חלק ד.....קמה
פרק י"ט הנהגות נטילת ידיים לסעודה.....עד	פרק מ"ט הנהגות חג השבועות.....קעה
פרק כ' הנהגות השייכות לסעודה.....עו	פרק נ' יום טוב.....קעו
פרק כ"א ענייני זימון.....פ	פרק נ"א חול המועד.....קעח
פרק כ"ב מים אחרונים ברכת המזון ועל המוניה...פג	פרק נ"ב בין המצרים ושבת חזון.....קפ
פרק כ"ג ברכות הנהנין / ט"ו בשבט.....פו	פרק נ"ג בענייני ט"ב, יהפך מהר לששון ושמחה...קפא
פרק כ"ד ברכות השבח.....פח	פרק נ"ד זכר לחורבן, כותל המערבי
פרק כ"ה תפילת הדרך ויציאה לדרך.....צד	וקריעה במקום המקדש.....קפה
פרק כ"ו מנחה וערבית.....צח	פרק נ"ה הנהגות תעניות.....קפט
פרק כ"ז קריאת שמע שעל המיטה.....צט	פרק נ"ו ענייני סליחות והתרת נדרים.....קצ
חלק ב.....ק	פרק נ"ז ערב ראש השנה, ראש השנה-סעודות
פרק כ"ח ערב שבת והכנות לכבוד שבת.....קג	תקיעת שופר ותשליך.....קצב
פרק כ"ט קבלת השבת.....קז	פרק נ"ח הנהגות עשי"ת וכפרות.....קצו

לעילוי נשמת

הרב ר' יהושע אליקים ב"ר יוסף הכהן ז"ל

ר' יוסף בן ר' דוד הכהן ז"ל

וזוגתו מרת חיה רייזל ע"ה

בת ר' ישראל אשר זעליג ז"ל

ר' יוסף צבי בן ר' שמעון ז"ל

וזוגתו מרת רבקה מרים ע"ה

ב"ר יששכר דב (בעריש) הלוי ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לזכרון עולם בהיכל ה'

ולעילוי נשמת

אבינו היקר שעסק בתורה וגמילות חסדים

הר"ר אלתר חיים בן ר' יצחק ז"ל

האמת היה נר לרגליו דבק בבוראו באמונה שלימה

זכות זיכוי הרבים מספר זה יהיו לע"נ

הונצח ע"י אשתו ומשפחתו שיחיו אשר נדבה רוחה אותה ונשאה ליבה להשתתף בהוצאת ספר זה להגדיל תורה ולהאדירה.

יתברכו ממקור הברכות בכל מילי דמיטב

פרק נ"ט יום כיפור ומוצאי יו"כ..... רג

פרק ס' חג הסוכות..... רח

פרק ס"א הושענא רבא ושמחת תורה..... ריד

פרק ס"ב ענייני ארבעת המינים..... ריז

פרק ס"ג ימי החנוכה..... רכו

פרק ס"ד ענייני מגילה ופורים..... רלב

חלק ה..... רלז

פרק ס"ה ענייני שחיטה ומאכלות אסורות..... רלט

פרק ס"ו מתנות כהונה..... רמ

פרק ס"ז ענייני סכנה גילוי משקין ודברים הקשים לשכחה..... רמג

ענייני גילוי משקין..... רמוד

פרק ס"ח הנהגות השייכות לחוקות הגויים, גילוח וריבית..... רמו

פרק ס"ט כיבוד אב ואם ורבו..... רנא

פרק ע' בענייני תלמוד תורה..... רנד

פרק ע"א בענייני צדקה..... רסז

פרק ע"ב הנהגות השייכות ללידת תינוק וברית מילה ופדיון הבן..... רסט

פרק ע"ג בענייני כתיבת ס"ת ונ"ך וכבוד הספרים..... בענייני מזוזה ומעקה..... רפב

פרק ע"ד שילוח הקן..... רפד

פרק ע"ה פדיון פטר חמור..... רפה

פרק ע"ו תרומות ומעשרות ומתנות עניים..... רפח

פרק ע"ז הנהגות בענייני שמיטה..... רצב

פרק ע"ח פרוזבול..... רצג

פרק ע"ח ראשית הגז..... רצד

פרק פ' הנהגות בענייני הלוואה וממונות..... רצח

פרק פ"א הנהגות השבת אבידה..... רצט

פרק פ"ב בענייני שמחות לוויה וניחום אבלים..... ש

פרק פ"ג הנהגות כלליות ב'שבעה'..... שא

פרק פ"ד הנהגות ייארצייט ועלייה על קברים..... שז

פרק פ"ה הנהגות והוראות בענייני נישואין..... שיג

פרק פ"ו הנהגות ופסקי דינים השייכים לאבן העזר ס" כ"א וענייני עריות..... שיד

פרק פז הנהגות בעניינים שונים..... שטו

מפתחות..... שיט

ותלמדם חוקי חיים

בסייעתא דשמיא.

הליכות והנהגות מרן שר התורה שליט"א שבספר גדול זה, לא נכתבו כדי שהמון העם ילמדו מהם לעשות כן (עיי' חולין ק"ה א' חלא בר חמרא), ובפרט שעל כל אחד לנהוג כאבותיו, אלא למען דעת הליכות צדיק ודרכו, כי ניכר בכל תנועה שלו כי השולחן ערוך עם סעיפיו וסעיפיו נושאי כליו עמודיו ואדניו - הם רוח אפו ונשמת חיו, לא יפנה על ימין ושמאל רק עם דקדוק ההלכה. ולידע ולהודיע כי לחכמי ישראל אין שיוור רק התורה הזאת, ואין להם לחכמינו ולחסידי דורותינו בעולמם - מלבד ד' אמות של הלכה ויראת שמים בלבד, והם ששתלן הקב"ה בכל דור ודור, לא מאסתיים ולא געלתיים - שהעמדתי להם בית רבי וחכמי הדורות וכו', (עיי' מגילה דף י"א).

הספר כולו - הסעיפים והערות, הם רשימות של אחד הנכדים שליט"א, על פי מה שראה ועיין הדק היטב משנת תש"ס. וחלק נכבד מהרשימות הללו, היו לעיני מרן שליט"א בשנת תשס"ז ואף הגיה בהם בכת"י.

על פי רוב ההנהגות של מרן הם מפורשות בספרנו, אבל יש מהם שנכתבים גם - ברמיזה, וחלקם מבוארים הדק היטב רק בהערות שבכל סעיף או בשינוי לשון ונוסח קל, ורק המעיין היטב בהערה ובמצוין שם, יראה את עומק החידוש ואת דקדוק ההנהגה.

לפני ההוצאה לאור זכינו וחתנו הגדול הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א נתן עינו עליהם, תיקן והגיה בהרבה דברים ונתן עצתו וברכתו, וכן קיבלנו הערות ותיקונים מיד בנו של מרן - הגרי"ש שליט"א כמבואר במכתבו בראש הספר.

מראות התמונות הם חידוש נכבד וצורך מיוחד, ויש בהם חיזוק רב בדורנו דור יתום עיקבתא דמשיחא וכבר אמר שלמה המלך בחכמתו 'לא תשבע עין לראות' ויש להשתמש בראיית העין לתועלת רוחנית ולא חלילה להיפך. והואיל והוא עניין מחודש התייעצנו גם עם הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א גיסו של מרן שליט"א, ועודדנו לגשת אל המלאכה - מלאכת קודש - והוא שליט"א אמר כי אדרבה כיון שבדורנו אויר העולם מלא עם תמונות שלא טובות, יש חשיבות רבה להראות זה לעומת זה תמונות של צדיק הדור שכל תנועה ופעולה שלו יסודותיה בהררי קדש.

ידוע, כי אין דרכו של מרן שליט"א נוחה ממה שמצלמים אותו, וכך גם הקפיד רבו מרן החזון איש זצ"ל ואביו זללה"ה, אמנם שמענו ממנו, כי אחרי שכבר צילמו הוא ענין אחר, ובספר זה באו תמונות שצולמו בעיתים שונים ולא דווקא עבור הספר. ות"ח גדול שליט"א הורה לנו כי היות ובלא"ה כל שעה מתפרסמים הרבה תמונות של מרן שליט"א, אדרבה, כדאי לפרסם תמונות שיש בהם את התועלת האמיתית - בצירוף ההלכות, כדי שיהיה תועלת לדעת דרכיו בקודש.

ואנו תפילה שנזכה להועיל לאחרינו ולזכות את הרבים - "בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים".

ובעגלא בזמן קריב יתגדל ויתקדש שמיא רבא, ונזכה ונחיה ונראה.

חלק ג'

פרק מ"ב אפיית מצות והפרשת חלה

א. כשהיו ילדיו צעירים מרן לקח אותם לראות שאיבת מים שלנו, לישת המצות קטיפת סכך לסוכה ולקנות לולבים ואתרוגים, כדי לחנכם ולהרגילם בחבוב המצוות.

וכן נהג אביו מרן הקהילות יעקב זצ"ל. וגם מזרז את הנכדים שיחיו שיבואו לראות ולהיות נוכחים בעסק המצות (והארכנו בזה טובא להלן פרק נח).

ב. מים שלנו נוהג לשאוב מיד אחרי השקיעה.
עי' מ"ב סי' תנ"ה סק"ד, ועל ברז המים רגילים להניח בד לסינון המים, ואיני יודע אם זה עפ"י הוראת מרן.

ג. כשפותח את הברז אומר לשם מצת מצוה.
עי' סי' תנ"ה ס"א ברמ"א ובמ"ב סקכ"ג - ויאמר בשעת השאיבה לשם מצת מצוה.

סעיף ב'

מיד אחרי השקיעה. כלים ממתכת שטופים. והברז מכוסה בד.

ד. רוב החיטים שעושים מהם את המצות הם מקצירת מכונה אבל מעט הם מחיטים שנקצרו ביד לשם מצת מצוה (המיועדים לכזית ולאפיקומן).

וחיטים אלו טוחן מעט בעצמו עד כדי שיזיע גופו.

עי' ברמ"א סי' תנ"ג ס"ח דאנשי מעשה רגילים לילך בעצמם אל מקום הרחיים ובמ"ב שם. ועי' בס"י ת"ס מ"ב סק"ז שהוא לכפרה.

ה. בשעת אפית מצות שוהה במקום האפייה איזה זמן, ובעיקר בתחילת החבורה שאז משתמשים בקמח של קצירת יד ואופים את זה בתנור ראשון בדווקא.

עי' שו"ע סי' ת"ס ס"ב.

ו. קודם שמתחילים להתעסק במצות ולהכניס לתנור בודק שאכן הילכו גחלים על פני כל התנור ורצפת התנור אדומה מאוד.

עי' בס"י תס"א בשו"ע ס"א ובמ"ב סק"ד מה טעם טוב וישר לחזור ולהסיק לצורך האפיה.

ז. ממצות קצירת היד אוכל כליל הסדר הוא וכל המסובין אצלו.

עי' עוד בספר דרכי יעקב סי' י"ז אות ב' מהנהגת מרן הקה"י בזה.

ח. לא נוהג לאפות 'מצת מצוה' בערב פסח.

עי' מ"ב סי' תנ"ח סק"ג: והנה רוב ישראל אין נוהגין ליזהר אפילו במצת מצוה ללוש בערב פסח וכו'.

ט. אחרי שגומרים לאפות את המצות מביאים אותם לביתנו ומפריש מעשרות וחלה.

עי' בד"א פ"י ממעשר סק"ב ובצה"ל אות מ' שמרן החזו"א ה' מזהיר שלא להשאיר בבית דבר שאינו מתוקן אלא לעשר מיד. (ועי' בשו"ע סי' תנ"ז ס"א: ואם אי אפשר לו להפריש חלה בעודה עיסה מפני המהירות יפרישנה אחר אפיה מיד).

י. אחרי שמפריש מעשר מהמצות מסמן ע"ג אחת הקופסאות "כאן מונח מעשר ראשון" כדי שלא יבואו לאוכלו כליל הסדר.

כי מקפיד שמה אין זה 'שלכם' אם המעש"ר בפנים. ועי' דרך אמונה פ"ו מתרומות ה"ב בה"ל ד"ה כהני ובצה"ל אות ע"ז. וראה בפרק ס' ס"א וכן בפרק ס"ב סי"ג לגבי מעשר באתרוג.

יא. סדר צירוף וחיוב המצות בהפרשת החלה: בדרך כלל המצות מגיעים מהמאפייה לביתו כשהם מונחים כל ק"ג בשקית בפנ"ע, וכמה שקיות בארגז, ולכן, בקופסאות שיש בהם שלוש ק"ג ומחולקים לשלוש שקיות ניילון שבכל שקית ק"ג דואגים שכל השלוש ק"ג יגעו אחת עם השניה ולכן מגביה מכל שקית מצה אחת, ועל כל המצות המוגבהות מניח מצה נוספת לחבר את כולם יחד.

אבל קופסאות שיש בהם שתי ק"ג שאין בזה שיעור חלה לברכה, עושים כנ"ל שכל המצות מכמה קופסאות יגעו אחת בשניה וחוז' מזה עושים גם צירוף כלי היינו שמכסים אותן בסדין גדול.

עי' ד"א פ"ו מביכורים הט"ז בבהה"ל סוף ד"ה ואין, ושו"ה

"טוחן מעט בעצמו" מרן בעת הטחינה. במאמץ. לשם מצת מצוה.

סעיף ד

סמוך לתנור. מגיע לבדוק שהילכו גחלים על פני התנור.

סעיף ו'

מחורר מצה.

סעיף ו'

חתנו שליט"א מראה לו כי כבר טחן הרבה, אבל מרן המשיך אה"כ להתאמץ עוד.

סעיף ד'

מניח מצה על המקל

סעיף ו'

משתתף בעסק המצות. נותן 'מים שלנו' לתוך הקמח

סעיף ו'

פרק מ"ג בדיקת חמץ

ג. נוהגין אצלו להטמין עשרה פתיתים, ועד שלא מוצא אותם נזהר שלא לשוח. וגם אח"כ מדבר רק מענייני הבדיקה או עונה לשאלות דחופות.
פרטי דין הזהירות שלא לדבר בין הברכה לתחילת הבדיקה ושטוב שלא ידבר כל עת הבדיקה בדברים שאינם צורך הבדיקה ומנהג י' פתיתים עי' בסי' תל"ב סעי' א' ובמ"ב ובסעי' ב' ברמ"א ובמ"ב סקי"ג (ואמר לי מרן: אצלנו נתתי לרבנית להחביא את הפירורים (ואחרי פטירתה מטמין אחד מבני הבית, ולמעשה דעתו שגם בעל הבית יכול להטמין הפתיתים) ועוד הוסיף שב"ה כל פעם מצאום בסוף ולא חלילה שאחד אבד).

א. קודם בדיקת חמץ מדליק נר נוסף שישאר דלוק כל זמן הבדיקה, שאם יכבה הנר שמושמש בו לא יהי' הפסק אלא ידליקוהו מיד מהנר השני.
עי' לקמן פרק ס"ג אות י"ג שכן מנהגו לגבי נר חנוכה.
ב. בשעת הברכה לובש מגבעת ומעיל עליון, ומחזיק בידו נר ובדרך כלל עשוי משעווה.
עי' במ"ב סי' תל"ג סקי"א שמי שאין לו נר שעווה יכול לבדוק באותן נרות שבדיעבד יוצא בהן.

מזן לקולא שאפשר להשתמש במצות בפסח, אבל לא לטחון מצות אלו כדי לבשל קניידלא"ך, משום דזה 'שרויה' ובפסח אין ביטול בשישים.

עי' שו"ה סי' תס"ז דין כ"ג ואילך - כל דיני נמצאה חיטה.

תנ"ז ב'. ורבינו נתן לאשתו הרבנית ע"ה להפריש מן החלה באומרו, זה מצוה שלה ואחרי הסתלקותה מפרשת אשת בנו שיבלחט"א המתגוררים עמו. ועי' סי' תנ"ז ס"א בשו"ע במ"ב ובביאור הלכה כל פרטי דין הצירוף.

יב. שנה אחת אחרי האפיה מוצאו בתוך המצות גרגרי חיטה והתברר שלא טחנו את הקמח היטב. והורה

סעיף א'

יש להבחין בנר הנוסף הדולק, וכך גם נוהג בנר חנוכה.
הנר לבדיקה - בשעווה, והשני לא. בשעת הברכה לובש מגבעת ומעיל עליון.

סעיף י"א

"מגביה מכל שקית מצה אחת ועל כל המצות המוגבהות מניח מצה נוספת"
בתחית התמונה השמאלית ישנם קופסאות מכוסות בסדין צבעוני. כיון שלא היה בהם 3 ק"ג ועושים צירוף סל.

ד. בשנים האחרונות שקשה לו לבדוק את כל הבית בעצמו, ממנה את אחד מבני הבית לשליח שימשיך לבדוק במקומו, ועומד על גבו כל הזמן.

ובשעת הברכה אומר שמי שמסייע אח"כ לבדוק - יכין לצאת בברכה.

ה. אור החשמל דולק כל זמן הבדיקה.

ואמר לי שטעמו כדי שיוכלו לבדוק טוב יותר.

ו. בודק היטב בכל הבית בחורים ובסדקים, ועל הקרקע בודק שלא יהיה כזית ובכלים שלא יהא אפילו משהו.

ועי' בשו"ה סי' תל"ג דין י"ב את דעת המ"ב ומרן החזו"א בדין פירוים בסדקי הרצפה דכל שאין כזית שלם אין חייב לבער, ודברי מרן החזו"א לגבי חיוב בדיקה על פירוים בעלמא שלא על הארץ.

ז. בשולחנות בודק אפילו תחת הקרש העליון, ובודק גם מקום הקרקע שתחת השולחן, ובמקומות שקשה לבדוק (כגון בין ארון לרצפה) אומר שזה כקבור דמי ואין צריך.

וסיפר שפ"א נמצאו בשעת הבדיקה חמץ בחלק עליון של השולחן בצד הפנימי, וכן בסורג החלון מצא חמץ בעין, שתינוקות הניחו שם.

ח. פירוים (ספק חמץ) שנמצאו תוך ארון כלים, זורק אותם על הקרקע שאז בטל לה.

עי' שם בשו"ה תל"ג י"ב.

ט. בבגדים המכובסים, אם קודם הכיבוס הוציאו את כיס הבגד, אינו בודקם.

בערימת בגדים מכובסים לא בודק בין בגד לבגד.

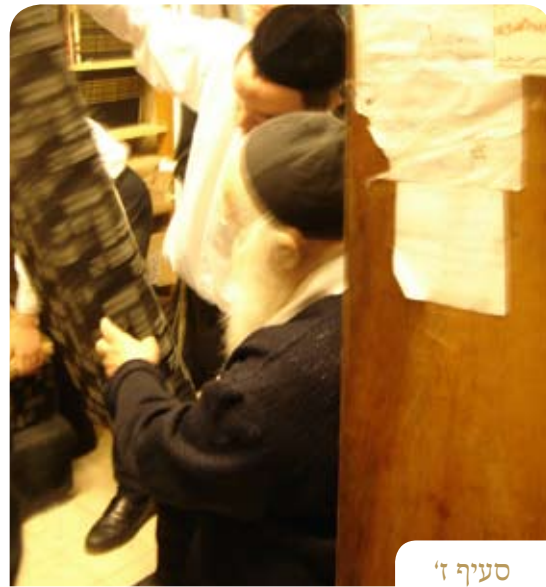
עי' סי' תל"ג סי"א ברמ"א ובמ"ב סקמ"ז מ"ח.

- שסיכה כשתיה. ואעפ"י שדעת החזו"א (עי' ד"א פ"ה משמיטה ס"ק מ"ט) דכל מה שהגר"א אוסר הוא רק בדבר הנאכל מ"מ יש מקום להחמיר (כן שמעתי ממרן).

יג. ספרים שבביתו כיון שמשתמשים בהם במשך השנה, חושש שיש בהם מעט חמץ, ולכן מוכר לגוי כל החמץ שבספרים, ועושה מחיצה, וכדלהלן.

ארונו שיש בהם ספרים למכירה אף שהם חדשים, מוכרים לגוי.

בנותן טעם לציין כאן מעשה שהי' אצל מרן שפ"א נפלו בחוה"מ המחיצות ששמו על ארונו ספרים (בחדר שלא השתמשו בו) ונעל את החדר.

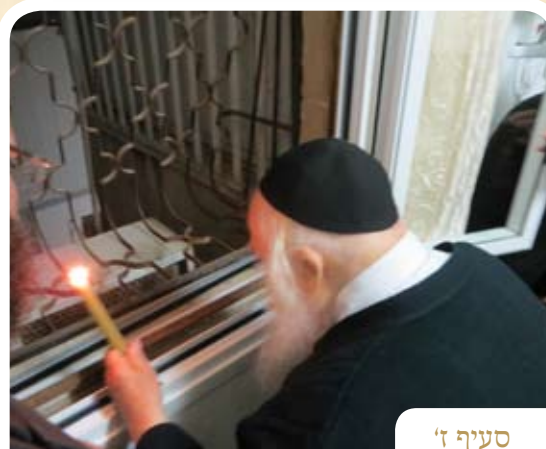
סעיף ז'

כרית שעל מיטה.

סעיף ו'

בודק בין הארון לקיר כדין החורין והסדקין.

סעיף ז'

בסורג החלון.

סעיף ז'

מבקש אם אפשר להרים את המפה, לאחר שניקו את השולחן ופרסו עליו מפת נילון.

סעיף ה'

האור דולק בחדר כמבואר בסעיף ה'

סעיף ד'

מרן בודק גם במקומות הסמוכים למקום הנחת המאכלים המיועדים לחג הפסח. הנכד (עם הנר משמאל) ומרן יושב ומביט.

סעיף ו'

בדיקה בארונות.

טז. מקומות המושכרים לגוי אינו בודק גם אם מושכר רק במכירת י"ד, ומי"מ כשאפשר משכיר כבר בי"ג.

עי' שונה הלכות סי' תל"ו סעיף י' שנחלקו בזה האחרונים אם חייב בבדיקה ומסיים בשם המשנ"ב שעדיף טפי למכור כבר בי"ג, ושמעתי ממרן כדלהלן, מרן החזו"א לא הי' בודק בביתו את המקומות שהשכירו לגוי אלא הי' עושה מחיצה, ולא הקפיד לעשות מחיצה מיד אלא עד יום י"ד בחצות, ולפני שנים רבות הנהיג מרן הגר"נ קרליץ שליט"א להשכיר לגוי כבר בי"ג ולמכור החמץ בי"ד. וזה דבר טוב מאוד וראוי לנהוג כן, עכ"ד מרן (כי יוצאים ידי השיטות שמובא במו"ב שגם דבר העומד להימכר ועדיין לא נמכר חייב בבדיקה).

יד. ספר שמשמש בו באמצע השנה ורוצה להשתמש בו לפסח בודק דף אחר דף כל הספר, אבל ספרים חדשים שיצאו לאור ולא השתמש בהם עדיין אינו בודק.

כיון שלא השתמש וגם נזהרו בהן, עדיין לא מצוי בהם חמץ. ודין הספרים עי' שו"ה תל"ג י"ב.

טו. לא מקפיד לבדוק את הספרים הללו כליל י"ד לאור הנר, אלא בודק ללא נר ואפילו לפני אור לי"ד, או בארבעה עשר ביום.

עי' מע"ר סי' קע"ח שהביא שאע"פ שבדקו לאור היום צריך לבדוק לאור הנר, אבל בספרים לא מקפיד בזה.

סעיף ז'

בודק את השטרימל שלו.

סעיף ז'

בודק מגירה.

סעיף ז'

בודק את הסטנדר שלו מחשש חמץ.

סעיף ז'

בודק כסא.

סעיף י"ד

בסיום בדיקת חמץ מביאים למרן את ארגז הספרים המיועדים לפסח (הספרים של כל ימות השנה, הם בארון מעבר למחיצה).

סעיף י"ז

"עושים להם מחיצה"

מרן בודק בקופסאות נעלים.

סעיף ז'

יז. את הארונות שמוכרים לגוי מסמנים (אפי' אחר חצות) ע"י חוט וכדו' מבחוץ לארון, וארונות ספרים (שהם בלי דלתות) עושים להם מחיצה.
והיינו שמכסים הארון בסדין וכדו' ועי' בסעיף יג.

יח. בשטר מכירת חמץ כותב שמוכר ארונות אלו ואלו,

ומוסיף וכל הארונות המסומנים אצלי שמוכרים לגוי. והיינו שמה שזוכר כותב ועל מה שלא זוכר כותב - וכל הארונות וכו'. ושנים רבות היה בעת בדיקת חמץ מורה לאחד מבני המשפחה שמסייעים לו שיחזיק דף ועט וירשום איזה מקום צריכים למחר למכור לגוי, שיזכרו אח"כ לסמן או לעשות מחיצה למחר.

פרק מ"ד
ביעור חמץ, וערב פסח

שכשחל ערב פסח בשבת יש לשטוף את הפה כי יש לחוש יותר לחמץ בין השיניים שהרי קודם לכן אכלו סעודה.

עי' שו"ע סי' תמ"ד ס"ד (בדין ניעור המפה - "אחר שאכל בשבת זו סעודת שחרית").

ד. מבער את החמץ רק כשהגיע זמן הביעור ולא קודם.

ואמר לי שאל"כ הוי בל תשחית, (ועי' שו"ה תמ"ה ה').

ה. יחד עם החמץ שורף הלולבים וההושענות שהשתמשו בסוכות.

א. אחרי בדיקת חמץ אומר בעמידה כל חמירא ג' פעמים (ואומר לאשתו וכן לבניו כשהיו קטנים שיאמרו) ואח"כ אומר יהיה רצון, המודפס בסידור היעב"ץ.

דין הביטול עי' שו"ע סי' תל"ד ס"ב ובמ"ב שם ושאשה המבטלת אם אינה מבינה הנוסח שתאמר בלשון שמבינה.

ב. בנוסח כל חמירא אומר ולהוי הפקר כעפרא דארעא.

עי' שו"ע שם סעי' ב' ובמ"ב סק"ח.

ג. בסוף זמן אכילת חמץ לא נזהר לשטוף את הפה מחשש שנשארו פירורי חמץ בשיניים, ואמר לי

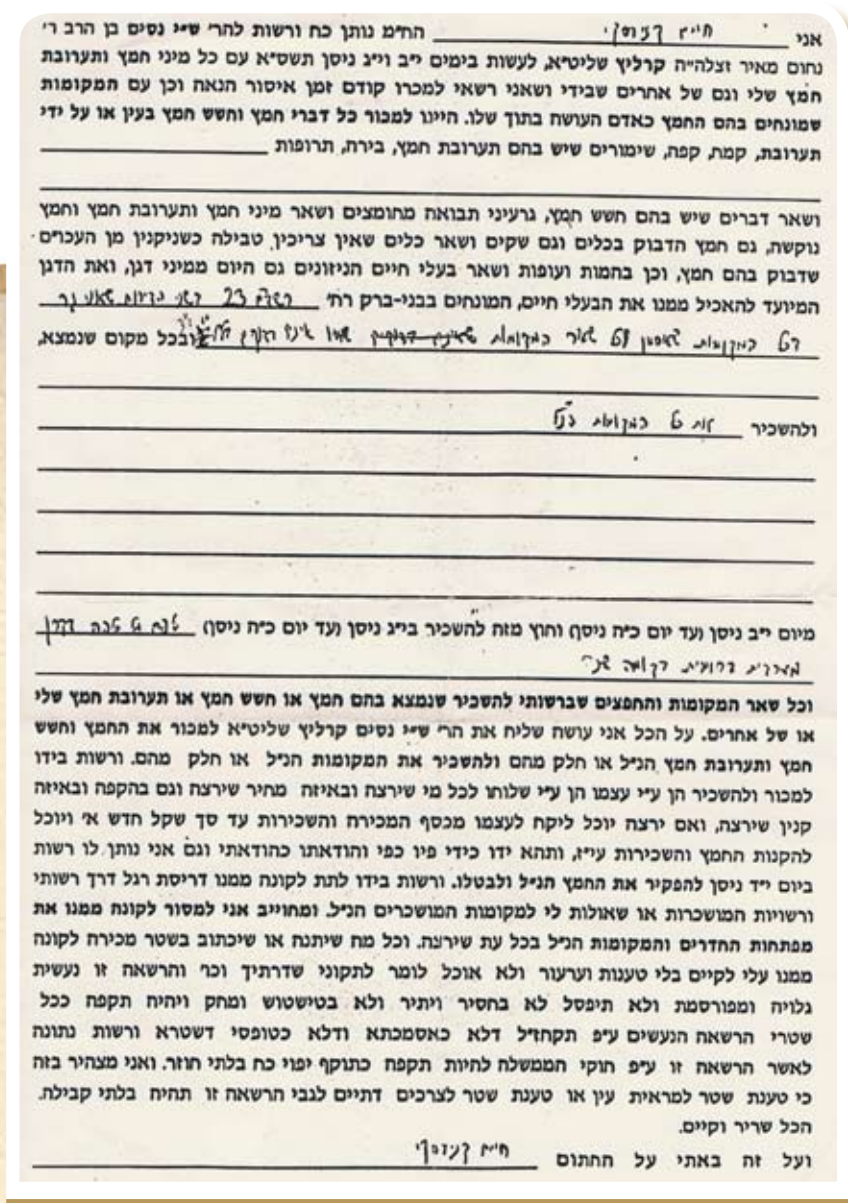
המסייעים למרן מקיפים אותו בעת שאומר את יהיה רצון מתוך סידור היעב"ץ, שם נדפס.

סעיף א'

מחזיק לולב והושענות לפני שריפת חמץ.

סעיף ה'

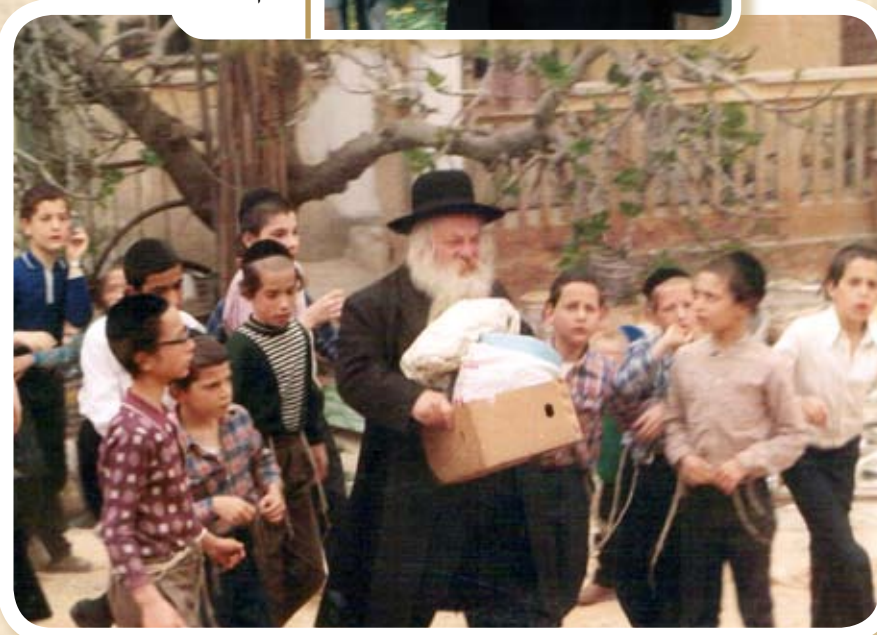
"וכל הארונות המסומנים אצלי שאני מוכר לגוי" שטר מכירת חמץ תשס"א

עי' שונה הלכות סי' תמ"ה ס"ב על הרמ"א סי' תרס"ד
 ס"ט דאם יש לו הושענות טוב לשרוף החמץ בהם וכו'.
 ו. אחר שמתחיל להישרף באש אומר כל חמירא ג'
 פעמים, והיה אומר לאשתו וילדיו לומר גם.
 ז. מחצות היום ואילך לא גוזז שערות לילדים (בני ג').
 דיני מלאכות האסורות מחצות ואילך עי' סי' תס"ח ובמ"ב

(ומסתבר טעמו, דכיון דאין עושה מלאכה זו בחול המועד מקפיד
 גם מחצות היום. ועי' מ"ב סק"ז).
 ח. ערב פסח אחרי מנחה טובל כדרכו בכל ערב יו"ט,
 ואח"כ אומר סדר הקרבן פסח (ואומר סדר ק"פ הקצר
 כפי שהעתיק בספר סדר היום) ואח"כ אומר אגרת
 להר"ש מאוסטרופלי ז"ל.
 ונדפס בהגדות.

סעיף ו'
 מדליק את
 האש לשריפת
 חמץ.

מחזיק את
 שברי המצות
 הכפולות
 שיש בהם
 חשש חמץ
 - בדרכו
 לשריפת
 חמץ.

מסתכל שהחמץ נשרף ואח"כ מתרחק, ורק אח"כ אומר כל חמירא.

פרק מ"ה

סיום מסכת בערב פסח, וענייני סיום

ב. כשחל ער"פ בשבת מסיים גם ביום ה' וגם ביום ו'.

עי' שו"ע סי' ת"ע ס"ב, וכן נהג אביו מרן הקה"י זצ"ל שהיה ג"כ בכור לאמו.

ג. נוהג לגמור המסכת יום קודם הסיום (ולהשאיר קטע לסיום) ולא לגמור מוקדם ולכן כשמסיים ב' פעמים (בע"פ שחל בשבת) ביום ה' מסיים מה שלמד בתקופה שקודם, ואח"כ לומד מסכת חדשה, ולמחרת ביום ו' מסיים אותה.

ועי' ש"ך י"ד סי' רמ"ו ס"ק כ"ז דמשמע שאין צריך לסיים מיד.

א. מרן הוא בכור ולכן מסיים בערב פסח אחר שחרית מסכת, ואומר קטע מסוף המסכת (ומסביר קצת באופן שיבינו את הענין) ואח"כ שותה יין וטועם מעט.

עי' סי' ת"ע במ"ב סק"י.
בכל יום מימות השנה לומד מרן שבע או שמונה דפים מתלמוד בבלי, לפי סדר הש"ס, ובערב פסח מסיים כולא ש"ס, ויש להאריך הרבה בהנהגה זו שמעולם לא ביטלה גם כשהיה חולה וגם בימי שמחה וגם כשישב שבעה על הוריו או אשתו הרבנית - מיד כשקם מאבלותו (בבוקר), התיישב בהתמדה עצומה להשלים כל 'חובותיו' (כפי שהוא מכנה את סדרים אלו כחובותיו) כמו כן מסיים בערב פסח גם כל התלמוד ירושלמי, שולחן ערוך, רמב"ם, משנה ברורה, תנ"ך, זוהר (ועוד דברים שמסתיר בהצנע לכת).

מרן הסתייפלער בדרכו לשריפת חמץ.

סעיף א'

סיום מסכת נדה וסיום ש"ס בבלי בבית הכנסת עם הציבור.

סעיף ח'

"ואחר כך אומר את האיגרת"

מִרְן מִתְחִיל אֶת
הַש"ס (עֶרֶב
פֶּסַח תשע"ה)
וּמַעֲיִין בְּהַקְדָּמַת
רַבֵּי נִיסִים גָּאוֹן.

מִרְן הַתְּחִיל לִכְבֹּר אֶת הַש"ס בְּבִלִי, אוֹחֵז בְּדֶף ג' בְּבִרְכוֹת.

הַתְּחִיל לִלְמוֹד
אֲבָל כִּיּוֹן הִגִּיעַ זְמַן
שְׂרִיפַת חֲמִץ, בְּנוֹ
אוֹמֵר לוֹ בִּירְאָת
הַכְּבוֹד "רַבּוֹתֵינוּ
הִגִּיעַ זְמַן שְׂרִיפַת
חֲמִץ", סוֹגֵר אֶת
הַגְּמָרָא וְיוֹרֵד
לְשֵׁרוֹף אֶת הַחֲמִץ.
אֲפֶשֶׁר
לְהַבְחִין שְׁלוֹמֵד
בְּכֹרֶךְ שְׂאִינוֹ רְגִיל
בּוֹ, וְהוּא מֵהַסְפָּרִים
הַמְּיוֹחָדִים לַפֶּסַח.

סַעֲיָף י"א

סִיּוֹם נִדְרִים בְּבִלִי מִקְבִּיל לַנִּדְרִים יְרוּשָׁלַּיִם.

סִיּוֹם מִדְרַשׁ
רַבָּה בְּעֶרֶב
פֶּסַח, בְּבִיתוֹ.

סִיּוֹם סֵפֶר הַזֹּהָר עֶרֶב פֶּסַח, בְּבִיתוֹ.